

ÖMER SEVİNÇGÜL

— *elle* —

Keyifli Felsefe

Felsefi Kurgu

BABA FİLOZOFLAR

"kendini tanı!"

CARPE
DIEM

anı yakala!

**CARPE
DIEM**

Keyifli Felsefe-1
Baba Filozoflar

Yazar: Ömer Sevinçgül
Yayın Yönetmeni: Sibel Talay
Kapak Tasarımı: Sefer Koçan
Mizanpaj: Nur Kayaalp

Carpe Diem Kitap

Yayın No:
Genç Kurgu / Felsefe-Psikoloji-Özfarkındalık
1. Baskı, İstanbul, Mayıs 2021
Yayıncılık Sertifika No: 45585

ISBN:

Lacivert Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5 Fatih / İstanbul
0212 511 24 24
kitap@carpediemkitap.com

carpediemkitap.com
instagram/carpediemkitap

Baskı ve Cilt:
Sistem Matbaacılık
Davutpaşa, Yılanlı Ayazma Sokak, No:8 /A
Topkapı / İstanbul
0212 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

© Bu kitabın tüm yayın hakları, anlaşmalı olarak
Carpe Diem Kitap, Lacivert Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ÖMER SEVİNÇGÜL

Keyifli Felsefe

BABA FİLOZOFLAR

CARPE
DIEM

Ömer Sevinçgöl

Yazar olmaya lise yıllarında karar verdi. Genç okurlara hitap eden eserleri sebebiyle 'gençlik kitapları yazarı' olarak tanındı. Denemeleri, öyküleri edebiyat dergilerinde yer aldı.

Bir kamu kurumunda on yıl mühendis olarak çalıştı. 1996 yılında Modern Kültür Merkezi'ni kurdu. Bir grup lise ve üniversite öğrencisiyle birlikte Adı Yok Dergisi'ni çıkardı.

Televizyon kanallarında sanat, edebiyat ve felsefe konulu gençlik programları yaptı. Yurt içinde ve dışında gençlere dönük kültürel çalışmalara katıldı, seminerler verdi.

2005 yılında Carpe Diem Yayınevi'ni kurdu ve dokuz yıl danışmanlığını yaptı. Genç yazarların yetişmesine katkıda bulundu. Kitapları İngilizce, Arnavutça, Boşnakça, Arapça ve Almanca'ya çevrildi.

www.omersevincgul.com
[youtube/yazaromersevincgul](https://youtube.com/yazaromersevincgul)
[instagram/yazaromersevincgul](https://instagram.com/yazaromersevincgul)

Türkçe Kitapları:

- Şiraz ve Şehzade
- Şiraz ve Şehzade
- Uykumu Geri Ver!
- Anne Neden Kedilerin Elleri Yok?
- Beni Yalnız Sen Anlarsın
- Kalbinin Sesini Dinle
- Sensiz Ama Seninle
- Her Yerde Seni Aradım
- Sakın Arkana Bakma!
- Hayat Sevince Güzel
- Yazar Olmak İstiyorum
- Mervin - Beni Ararsan Bulursun
- Mervin - Esaretten Kurtuluş
- Sırlarla Dolu Bir Adam
- Gizemli Gölgeler Ülkesi
- Bir Gizli Hazine idim

- Sırlar Mağarası
- Seni Seven Biri Var
- Sonsuz Hayat Seni Bekliyor
- Her Şey Ânını Bekler
- Sana Yeni Bir Dünya Gerek
- İnanıyorum Öyleyse Varım
- Sonra Bir Gün O Geldi
- Beni Bana Bırakma
- Sana Hayret Yakışır
- Sıradan Biri Olmak İstemiyorum
- Kulluğum Sultanlığımdır
- Keyifli Felsefe - Baba Filozoflar
- Keyifli Felsefe - Memento Mori
- Keyifli Felsefe - Tabula Rasa
- Keyifli Felsefe - Carpe Diem
- Küçük Lügat

İngilizce Kitapları:

- The Eternal Life Awaits You
- Short, Easy, Fun Philosophy
- There is One Who Loves You
- Life is Beautiful When One Loves
- 'Mervin' Search, and You Will Find Me

Almanca Kitapları:

- Es gibt „jemanden“, der dich liebt
- Das ewige Leben wartet auf dich!
- Du brauchst eine neue Welt!
- Ich konnte dich nicht dir selbst überlassen
- Mervin du findest mich, wenn du mich suchst“
- Alles wartet auf sein moment
- Vertraue dich dem Besitzer deines Herzens an
- Ohne dich aber doch mit dir

Boşnakça Kitapları:

- İma Neko Ko Te Voli

Arnavutça Kitapları:

- Ja, Kjo Eshte Jeta

Tılsımlı Oda

Tarihi mahallelerden birindeydi. Müstakil, iki katlı, içinden merdivenli, küçük bir evdi. Eski ve bakımsızdı. Epeyce ucuz fiyattan alabildim. Elimde kalan paranın önemli bir kısmını da onarım ve boya için harcadım.

Temizlik işini kendim yapmaya karar verdim. Birinci katın zeminindeki tahtaları kaplayan molozları kazıyıp atarken bir görüntü dikkatimi çekti. Yaklaşık bir metre-karelik bir alanın rengi öbür kısımlardan farklıydı. Bir kapak olmalıydı bu.

Epeyce uğraştıktan sonra kapağı kaldıracı buldum. Buruma keskin bir küf kokusu geldi. Bir merdiven vardı ve aşağı doğru iniyordu. Bir mum yakıp merdivenlerden yavaş yavaş inmeye başladım. İçim ürperiyordu ama merakımı yenemiyordum. Ne vardı acaba aşağıda? Görmeli ve bilmeliydim.

Kedim Tefavuk da benimle geliyordu. Tuhaf sesler çıkarıyordu inerken. Bir uyarı olabilir miydi bu sesler?

Eciş bücüş taş basamaklar bitmek bilmiyordu. Nihayet merdivenin sonuna geldim. Karşıma bir oda çıktı. Her tarafı küflenmişti. Penceresi yoktu. İçeriye ışık girmiyordu. Hiçbir ses işitilmiyordu. Ortada gayet eski bir masa vardı ve üzerine iki adet kurukafa konmuştu. Tarihin derinliklerine inmiştim sanki. Duvarlarda tuhaf kabartmalar gördüm. Ne olduğunu anlamaya çalıştım.

Elimdeki mumun ışığı yetmeyince yukarıya çıktım, mahalle bakkalından bir kutu mum alıp geldim. Tekrar indim. Tefavuk yine yanı başımdaydı.

Mumları yakıp odanın uygun yerlerine koydum. İçerisi biraz aydınlandı. Kimi yerleri küflenip aşınmış resimleri görebildim. Yanlarında yazılar vardı. Bizans devrinden kalma olmalıydı bunlar.

Bu tuhaf, ürkütücü fakat bir hayli sessiz odayı yazı yazmak için kullanmaya karar verdim. Saatlerce uğraşarak iyice temizledim, süprüntüleri dışarıya attım.

Bu yeraltı odası hakkında başka bilgiler de edindim. Belki ileride anlatırım. Bugüne dek tılsımlı odama benden başka kimse girmede.

Tam gece yarısı iniyorum. Büyük mumlar aldım. Yazmaya başlarken yakıyorum, işim bitince söndürüyorum. Kedim gece boyunca hep masamın üstünde. İki kurukafanın arasında sessizce oturuyor. Bazen de mırıl mırıl sesler çıkartarak uyuyor.

Felsefe kitaplarımı yazmaya başladığım gece tuhaf bir gelişme oldu. Bir de baktım ki felsefe tarihinde adları anılan ünlü filozoflar, düşünürler, bilgeler odadalar. Kimi ayakta duruyor, kimi yerde oturuyor. Bedenleri saydamdı. Daha önce resimlerini gördüğüm filozofları tanıdım. Bir korku kapladı içimi. Fakat zamanla varlıklarına alıştım. Konuklarımdı onlar, üstelik bana bir zararları da yoktu.

İşin tuhaf yanı, odama filozof olmayan bazı insanların da gelmeleri oldu. Müslüm Baba, Deli Ziya, Güldane, Rana ve Onur bunlardandı.

Müslüm Baba süt beyazı elbisesiyle gelmişti. “Buraya nasıl geldin?” diye sordum. Boynunu büktü. “Bilmiyorum gardaşım. Bir de gözümü açtım ki buradayım. Rahatsız ettiysem kusuruma bakma” dedi.

“Yok, rahatsız etmedin. Başımın üstünde yerin var” dedim.

Deli Ziya hakkında bilgim pek azdı. Mezar taşına “Hayat bir gündür, o gün bugündür” yazdıran adamdı. Kimdir, necidir bilinmiyor. İlmini, fikrini süzüp öz haline getiren nadir insanlardan. Net hükümler veriyor. Kim ne der diye düşünmeden fikrini söylüyor. Belki de bunun için deli demişlerdir ona.

Güldane bir Roman kızı. Etrafa şaşkın gözlerle bakıyor. “Çiçek satarım, günü gününe yaşarım” diyor. Biraz tanımak istedim onu, anlattı. Kanadı kırık bir kuştı Güldane. Kendisi lisedeyken babası vefat etmiş. Bunun üzerine okulu bırakmış, çiçek satmaya başlamış. Saf bir zekası var. Meraklı. Babasının erken ölümü onu derin düşüncelere salmış.

Rana kitap okuyan, düşünen, meraklı bir genç. Tılsımlı odama nasıl geldiğini kendisi de bilmiyormuş. Sonra öğrendim, okulun en parlak öğrencilerindenmiş. Tiyatro oyuncusu ve seslendirmeciymiş aynı zamanda. Lisede bir felsefe kulübü kurmuş.

Onur, aramıza daha sonra katıldı. Felsefe kulübü üyesiymiş. Dokuzuncu sınıftaymış. Rana bizden söz etmiş. Birlikte gelmişler. Düşünen, soran, sorgulayan bir çocuk. Yaşı küçük, aklı büyük. “Felsefeye Fransız kalmamak için geldim” diyor.

Sözün kısası, yıllardır hayalini kurduğum felsefe kitaplarımı konuklarımla birlikte yazıyorum. Bazen ben onların fikirlerini soruyorum, bazen onlar araya girip bir şeyler söylüyorlar. Birbirleriyle tartıştıkları da oluyor. Bu işin sonu nereye varır, bilmiyorum.

Felsefe ve Filozof

Filozofları dikkatle süzen Müslüm Baba “Ben fani ömrümde bir tane bile felsefe kitabı okumadım gar-daşım. Filozofları da tanımam etmem. Fakat merak ettim. Müsaaden olursa sorularım olacak” dedi.

“Elbette sorabilirsin Müslüm Baba, buyur” dedim.

“Felsefe kelimesini hep işitirim de tarif et deseler edemem. Söyler misin bana, felsefe nedir?”

“Felsefe, sevgi anlamına gelen ‘phileo’ ile hikmet de-mek olan ‘sofia’ kelimelerinin birleştirilmesiyle ortaya çıkmış bir terim. “Hikmet sevgisi” manasına geliyor.

Derin düşünen bazı insanlar varlık, evren, hayat, bilgi, güzellik, ahlak ve benzeri konular hakkında fi-kirler üretmişler. İşte bu fikirlere felsefe denmiş. Yani sıra, bunları derleyip toplayan bilime de felsefe adını vermişler. ‘Hikmeti düşünme yoluyla aramak’ diye de tanımlanır.”

“Peki, filozof ne manaya geliyor?”

“Filozof ‘hikmeti seven’ demek. İnsan, hayat, ölüm, evren, varlık, sanat, estetik, ahlak, inanç, toplum gibi alanlarda fikirler üreten kişidir. Bilge, hakîm, feylesof veya düşünür de denir.”

“Hani ‘Her şeyde bir hikmet var’ falan deriz ya, bu da öyle bir şey mi?”

“Bir bakıma öyle. Hikmet terimi ‘görünür olanın arkasındaki sır, güzel ahlakı tanımlayan özlü söz, sonu-cun meydana gelişine aracılık eden sebep, bir eylemin yapılmasına neden olan amaç’ diye tanımlanır.”

“Felsefeden önce ne vardı?”

“Felsefenin anayurdu kabul edilen yörelerde mitoloji vardı. Hani biz efsane diyoruz ya, ona benzer. Hayali, olağanüstü öyküler. Hem bunları inceleyen bilim dalına hem de inceleme konusu olan öykülere mitoloji demişler.

Bir bakıma efsane, bir bakıma uydurma dindir mitoloji. Bu âlemde tanrılar ve yarı tanrılar vardır. Kendi aralarında savaşlar ve barışlar yaparlar. İnsanlarla da temas halindedirler.

Mitoloji aşamasında söz, şairlerinmiş. Hayal ürünü bir dünya kurmuşlar. Bir insanlık rüyası adeta. Hurafeden ve vehimden oluşan bir masal âlemi. Estetik tülüyle sarılı devasa bir hayal oyunu.

Bu dönemde gerçeği arama çabası görülmez. Yazılanlar muhayyilede kurgulanan âlemin tasvirinden ibarettir.”

Yedi Bilge

Rana “Peki, mitoloji ile felsefe arası dönemde hiçbir şey yok muymuş? Birdenbire ortaya çıkmış olamaz ya felsefe” dedi.

“Haklısın. Bazı bilgelere söz ediliyor. En ünlüleri Hesiodos, Pherekydes, Solon, Kleobulos, Khilon ve Periandros. Bu bilgelerin günümüze dek ulaşan hikmetli aforizmaları var.

Solon: ‘Yeminden çok karaktere güven.’

Hesiodos: ‘Erdem uzaklarda, ta uzaklardadır. Yolu uzundur, diktir, çetindir. Kan ter içinde kalmadan çıkılmaz o yokuşa.’

Khilon: ‘Kendini tanı!’

Bias: ‘Yaptığımı düşün, çok dinle, yerinde konuş.’

Hesiodos: ‘Başkalarına kötülük hazırlayan kendine kötülük hazırlamış olur.’

Periandros: ‘Yemeğin taze, kanunların eski olsun.’

Bu tiplerin en ilginç Periandros imiş. Dilden dile aktarılan bir anekdot onun karakteri hakkında ipucu veriyor.”

“Nasıl bir ipucu?”

“Mezarının yeri bilinsin istemiyormuş. İki adamla anlaşmış. ‘Gece yarısı falan tepeye çıkın, orada sırtı size dönük oturan bir adam göreceksiniz, onu hemen öldürün ve gömün. Sonra yolunuza dümdüz devam edin’ demiş.

Sonra iki adamla daha anlaşmış. ‘Falanca tepede şu saatte iki adam göreceksiniz, onları hemen öldürün, gömün ve yolunuza devam edin’ demiş.

Birinci ölü kendisi olacakmış, sonraki iki ölü de katilleri. Böylece ortada onun mezarını bilen hiç kimse kalmayacakmış.”

Elini hayretle dizine vurarak “Vay! Hakikaten sıyrılmış adam” dedi Müslüm Baba.

“Bu kadarla kalsa iyi, karısını döverek öldüren adamdır Periandros.”

Bu anekdotu hayretle dinleyen Güldane, istem dışı bir hareketle Deli Ziya’ya baktı. Bunu farkedenden Deli Ziya “Yok kızım, ben ne karımı öldürdüm ne de kendimi” dedi.

“Kusura bakma Baba, hani sana da deli demişler ya, birden gözüm kaydı işte. Rahmetli ninem ‘Kızım, atın iyisine doru, adamın iyisine deli derler’ derdi. Sen de iyi birisin bence.”

Sıra Felsefede

“Mitoloji, hayal ürünüydü. Bilgeler, geçiş dönemi-
nin adamlarıydılar. Sıra felsefeye gelmişti. Buna da yine
Antik Yunan beşiklik etti” diyerek yeni bir fasıl açtım.

Deli Ziya biraz merak, biraz da hiddetle “Nedir bu
yahu! Gören de Yunandan gayri kimse düşünmemiş
sanacak! Doğulu insanların hiç soru sormadıklarını,
hiç düşünmediklerini söylemek mümkün mü?” dedi.

“Elbette vardır Ziya Baba. Kuşkusuz, onlar da so-
ruyor, araştırıyor, düşünüyorlardı. Günümüze kadar
gelen pek çok hikmetli söz de bunu gösteriyor. Bazı
felsefe kitaplarında Zerdüşt, Buda ve Konfüçyüs doğu
hikmetinin en eski temsilcileri olarak anılırlar.

Zerdüşt, ‘Mecusilik’ adlı pagan bir dininin kuru-
cusu. Nietzsche kitaplarında bazı düşüncelerini ona
söyletir ‘Kahramanım benim!’ dercesine.

Buda, ‘Bilge kimdir?’ sorusuna ‘Tatminin küçük bir
haz verdiğini fakat aslında acıya neden olduğunu bilen
kişidir’ diye cevap veren adam.

Konfüçyüs Çinli bir düşünür. Bu bilgenin ‘Kendine
yapılmasını istemediğin şeyi başkasına yapma’ sözü
kadar ‘Tanrım, bana kitap ve çiçekle dolu bir ev ver!’
niyazı da ünlüdür.

Kuşkusuz başkaları da vardır. Fakat felsefenin temeli
kabul edilen ‘akla dayanarak hikmeti arama çabası’
İyonya bölgesinde belirgin hale gelmiş.

Doğu’da felsefe yokmuş gibi görünmesinin sebeple-
rinden biri de, felsefe tarihlerini yazanların Batılı oluşu.

‘Bal tutan parmağını yalar’ meselesi. Onlar parmaklarını yaladılar, başkaları avuçlarını.”

“Tamam, şimdi oldu.”

Sıra filozofları tanıtmaya ve temel felsefelerini anlatmaya gelmişti. Odamda bulunan filozoflar kendilerini tanıttılar, temel felsefelerinden söz ettiler, olmayanlar hakkında felsefe tarihçisi Alfred Weber bilgi verdi.

Bu süreç hiç de kolay olmadı. Konuklarım arasında bir hayli tartışma yaşandı. Hepsini anlatırsam söz uzar, kitap amacından uzaklaşır.

Bundan sonraki sayfalarda en belirgin nitelikleriyle filozofları ve bilgeleri tanıtmak niyetindeyim. Bunların sayısı bir hayli kabarık. Hepsini tanıtmama imkan yok. Burada özlü biçimde anlatacaklarım felsefenin ‘baba’ filozofları olacak.

Thales

(MÖ. 625-547)

Antik Yunan filozofu. Matematikçi. Geometriye katkılarıyla da tanınır. İlk filozof olarak bilinir. İyonya okulundan.

Eski zamanlarda felsefe bilimi de içeriyordu. Bu birliktelik yüzyıllarca sürdü. İleriki zamanlarda bilim felsefeden ayrıldı, müstakil alan haline geldi.

Eski Yunan felsefesinde, düşünürlerin cevabını aradığı temel sorulardan biri şu idi: Başlangıçta ne vardı da tüm varlıklar ondan çıkıp geldi?

Thales, her şeyin canlı olduğunu söyler. Suyu tüm varlıkların ana maddesi kabul eder. Yani varlıkların 'arke'si sudur. Felsefi terim olarak menşe, kaynak, temel, esas, ilke, cevher, töz gibi manalarına gelen arke, sonradan var olmamıştır, yok edilemez, hep vardı, hep var olacaktır.

Bu filozofa göre, yeryüzü tepsi gibi düzdür, sonsuz bir okyanusta yüzer. Her şey sudan meydana gelir, sonra döner yine su olur.

Suyu her şeyin başı ve sonu saymasında sahilde yaşamasının da payı olmalı. Çölde yaşasaydı muhtemelen 'kum' diyecekti!

Filozofla ilgili bir kıssa rivayet ederler...

Annesi, filozof Thales'i evlendirmek istiyor fakat her defasında ondan şu cevabı alıyordu:

"Anne, henüz çok erken!"

Aradan seneler geçti. Annesi evlenmesi için yine ısrar edince, filozof şu cevabı verdi:

"Anne, artık çok geç!"

Anaksímandros

(MÖ. 611-545)

Yunan filozoflardan. İyonyalı. Kimi felsefe tarihçilerine göre işbu Yunan kelimesi İyonya kelimesinden türemiş.

“Evrenin temel maddesi nedir?” sorusuna cevap arayanlardan. Thales ‘su’ diyordu, Anaksimandros ‘sınırı olmayan’ adını verdiği bir varlıktan söz etti.

Yaratıcı olan bu varlık, sınırsız ve sonsuz bir üretkenlik gösteriyordu, öyleyse kendisinin de sınırsız ve sonsuz olması gerekmektedir. Su, somut ve sonluydu, ana madde olamazdı.

Düşünce de somuttan soyuta bir adım atıştı bu, velev büyük bir adım olmasa da!

Anaksímenes

(MÖ. 585-525)

Bu da Yunan. “Evrenin var oluşunda ana madde nedir?” sorusuna “Ne olacak, havadır!” cevabını verdi.

İlk Yunan filozofları, dört unsur diye bilinen toprak, hava, su ve ateşi aralarında paylaşmışlardı sanki.

Bu filozofun özgün tarafı ‘ruh vardır’ demesi.

Ruh nasıl bir şey peki?

Nefes gibi, üfürük gibi bir şey. Canlı, etkin, çekip çevirici bir varlık.

Yine götürüp havaya dayandırıyor. Hava farklı derecelerde yoğunlaşır, bundan da çeşitli varlıklar oluşur, vesaire.

Geçelim.

Pythagoras

(MÖ. 585-500)

Sisam Adası'nda doğmuş. Bu da 'ana madde, temel varlık, arke' meselesine takmıştı kafayı.

Farklı bir şey söylemesi lazım ya, tuttu 'sayılar' dedi. Sayıların niceliklerine göre varlıklar oluşur. Üstelik maddi bir yanı da vardır bu sayıların.

Bu zatın bir özelliği de tarikat piri oluşuydu. Tarikatının ilginç kuralları vardı. Mesela, müritlerin fasulye yemesi yasaktı.

Talebelerine "Dikkatli olun, altın ateşle, kadın altınla, erkek de kadınla eritilir" derdi.

Matematik ve müziğe meraklıydı. Kendi adıyla anılan bir de teoremi var. Evrenin var oluşunu matematikle açıklamaya çalışırdı.

Bir önemli özelliği de ruh göçüne inanmasıydı. 'Sonsuz dönüş' fikrini ortaya atan adamdı.

Bu düşünceye göre, evrende döngüsel süreçler vardır. Şimdi var olanlar daha önce binlerce kez var olmuşlardı, bundan sonra da sayısız kereler var olacaklar.

Ölürsem yok olurum diye üzülme, senin atomların yok olmayacak ki. Evren bir yıkılır bir yapılır, bir yıkılır bir yapılır, bir yıkılır bir yapılır, bir...

Yeter!

Ksenophanes

(MÖ. 569-477)

Felsefeye ‘tek tanrı’ fikrini sokan adam. Varlık birdir, tektir. Tek tanrı tarafından yönetilir.

Bu tanrı eksiksizdir. Görür, işitir, anlar, bilir. İnsana benzemez. Hareket etmez. Bölünmez. Her şeyi düşüncesiyle idare eder.

Fakat bu düşünürün nazarında evrenle tanrı aynı şeydi. Panteizm yani tümtanrıcılık meselesi.

Baba, epey yol almış ama menzile varamamış yolculardan. Ne de olsa fetret devrinin adamı, akıl feneriyle yürümeye çalışmış.

Herakleitos

(MÖ. 540-480)

Efeslidir. Ondan önceki bütün filozoflar evrenin var oluşu konusunda değişmeyen bir öz aramışlardı. Kimi toprak demişti, kimi su, kimi hava. Heraklit ‘ateş’ dedi.

Ona göre her şey akış halindeydi. “Her şey akıp gider, aynı nehirde iki kez yıkanamazsınız” sözü meşhurdur.

İş burada bitmiyor. Ona göre, her yerde çatışma vardır. Karşıt güçlerin çatışması sonucu yeni oluşlar meydana gelir.

Bu oluşları ‘logos’ düzenler. Yani evrensel bir akıl. ‘Diyalektik’ meselesini ilk kez dile getiren adam.

Ne demektir diyalektik?

Tartışma sanatıdır, tefekkür tarzıdır, düşünme biçimidir, doğrulara varmak için karşıtlıklardan geçerek ve onları aşarak akılyürütme yöntemidir.

Bu yöntemeye göre, bir düşünce ileri sürülür, sonra bunun karşıtı ortaya konur, ikisinin çatışmasından yeni bir düşünce elde edilir.

Üç aşaması vardır: Tez, antitez, sentez. Sentez aynı zamanda bir sonraki tartışmanın tezidir. Bu zincir böylece uzar gider.